

Kázání: 213. Jak vyměnit civilizaci

Kázání

Jak vyměnit civilizaci

1. čtení: Genesis 4, 11 – 24

1 I poznal člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: „Získala jsem muže, a tím Hospodina.“

2 Dále porodila jeho bratra Ábela. Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal zemědělcem.

3 Po jisté době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země.

4 Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédli Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar,

5 na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři.

6 I řekl Hospodin Kainovi: „Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář?

7 Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“

8 I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej.

9 Hospodin řekl Kainovi: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ Odvětil: „Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?“

10 Hospodin pravil: „Cos to učinil! Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země.

11 Nyní budeš proklet a odvržen od země, která rozevřela svá ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra.

12 Budeš-li obdělávat půdu, už ti nedá svou sílu. Budeš na zemi psancem a štvancem.“

13 Kain Hospodinu odvětil: „Můj zločin je větší, než je možno odčinit.

14 Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tváří. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít.“

15 Ale Hospodin řekl: „Nikoli, kdo by Kaina zabil, bude postižen sedmeronásobnou pomstou.“ A Hospodin poznamenal Kaina znamením, aby jej nikdo, kdo ho najde, nezabil.

16 Kain odešel od tváře Hospodinovy a usadil se v zemi Nódu, východně od Edenu.

17 I poznal Kain svou ženu, ta otěhotněla a porodila Enocha. Tu se dal do stavby města a nazval to město Enoch, podle jména svého syna.

18 Enochovi se narodil Írad, Írad zplodil Mechújáela, Mechújáel zplodil Metúšáela, Metúšáel zplodil Lámecha.

19 Lámech pojal dvě ženy; jedna se jmenovala Áda a druhá se jmenovala Sila.

20 Áda porodila Jábala, který se stal praotcem těch, kdo přebývají ve stanu a u stáda.

21 Jeho bratr se jmenoval Júbal; ten se stal praotcem všech hrajících na citeru a flétnu.

22 Také Sila porodila, a to Túbal-kaina, mistra všech řemeslníků obrábějících měď a železo. Sestrou Túbal-kainovou byla Naama.

23 Tu řekl Lámech svým ženám: „Ádo a Silo, poslyšte můj hlas, ženy Lámechovy, naslouchejte mé řeči: Zabil jsem muže za své zranění, pacholíka za svou jizvu.

24 Bude-li sedmeronásobně pomstěn Kain, tedy Lámech sedmdesátkrát a sedmkrát.“

2. čtení: 1. Jan 3, 11 - 24

11 Neboť to je zvěst, kterou jste slyšeli od počátku: abychom se navzájem milovali.

12 Ne jako Kain, který byl z ďábla a zabil svého bratra. A proč ho zabil? Protože jeho vlastní skutky byly zlé, kdežto bratrovy spravedlivé.

13 Nedivte se, bratří, když vás svět nenávidí.

14 My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti.

15 Kdokoliv nenávidí svého bratra, je vrah – a víte, že žádný vrah nemá podíl na věčném životě.

16 Podle toho jsme poznali, co je láska, že on za nás položil život. A tak i my jsme povinni položit život za své bratry.

17 Má-li někdo dostatek a vidí, že jeho bratr má nouzi, a bez soucitu se od něho odvrátí – jak v něm může zůstat Boží láska?

18 Dítka, nemilujme pouhým slovem, ale opravdovým činem.

19 V tomto poznáme, že jsme z pravdy, a tak před ním upokojíme své srdce,

20 ať nás srdce obviňuje z čehokoliv; neboť Bůh je větší než naše srdce a zná všecko!

21 Moji milí, jestliže nás srdce neobviňuje, máme svobodný přístup k Bohu;

22 oč bychom ho žádali, dostáváme od něho, protože zachováváme jeho přikázání a činíme, co se mu líbí.

23 A to je jeho přikázání: věřit jménu jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovat, jak nám přikázal.

24 Kdo zachovává jeho přikázání, zůstává v Bohu a Bůh v něm; že v nás zůstává, poznáváme podle toho, že nám dal svého Ducha.

Sestry a bratři, ne všichni lidé mají stejný smysl pro humor. Pamatuji se z dětství, že jedna teta, která k nám tu a tam jezdívala, měla tenhle smysl trochu někde jinde než my ostatní.

Zatímco my jsme se obvykle novému vtipu smáli, ona ho vždycky rozkládala na jednotlivé součásti a nacházela v něm nelogičnosti, které by se „ve skutečném životě přece nikdy nemohly stát“.

Sice si žádný tehdy vyprávěný vtip teď zrovna nevybavuji, ale pro představu uvedu jeden pepíčkovský:

„Maminko, můžu si jít hrát ven?“ ptá se Pepíček maminky.

„S tou dírou v kalhotách?“

„Ne, s Miluškou ze třetího patra.“

Kdyby tu teď byla zmíněná teta, pousmála by se jen tak, aby se neřeklo, a hned na to by se podívala, proč vlastně ona maminka díru v kalhotách nezašila nebo proč Pepíčkovi ven nedala rovnou kalhoty bez díry.

My ostatní bychom se smíchem namítali, že o to v té anekdotě přece nejde, že jde o pointu. Kdyby maminka Pepíčkovi nejdřív bez řeči díru zašila, vtipná situace by nevznikla a vlastně by to potom žádný vtip ani nebyl.

Abych tetě nekřivdil, obvykle si to hned vzápětí uvědomila a potom jsme se všichni včetně tety smáli ještě jedno kolo navíc.

Někteří lidé mají tendenci provádět podobné kousky také s biblickými příběhy, jako je ten dnešní o Kainovi a Ábelovi. Namísto aby se snažili postihnout pointu příběhu, soustředí se na jeho

nelogičnosti.

Jako třeba kde vzal Kain, první dítě prvních lidí Adama a Evy, ženu, s níž se oženil. Můžete stokrát opakovat, že se nejedná o historickou zprávu, ale o podobenství o nás lidech a o světě, v němž žijeme – nebude to nic platné. Budou špekulovat a vymýšlet všelijaké kostrbaté teorie, kde se asi tak jiní lidé tenkrát vzali, nebo prostě Bibli označí za snůšku nesmyslů.

V obou případech je to ovšem škoda, protože se takhle naprosto vytratí pointa příběhu, nevzbudí v nás emoce, nezprostředkuje nám porozumění kdo jsme a kam celý tenhle náš svět míří. Přesně o tohle poznání totiž v podobenství o Kainovi a Ábelovi jde.

Příběh začíná narozením Kaina, prvního dítěte prvního lidského páru. Prvorozený měl ve starověku vždycky zvláštní roli jako hlavní dědic a nositel rodové linie. Kain je tedy v tomto smyslu nositelem lidství jako takového, na něm se mělo ukázat, co jsme my lidé zač.

Brzy se ukázalo, že nic moc. Máme totiž sklony k násilí, je to náš hlavní problém. Neustále se poměřujeme, závidíme a chceme, aby bylo vždycky po našem. Když nám v tom někdo překáží, neváháme se ho zbavit. Kaina našťvalo, že Hospodin přijal oběť mladšího bratra Ábela a ne jeho.

Mohli bychom se nyní ptát, jak se ti dva vůbec dozvěděli, že mají něco z plodů země a z kusů dobytka Bohu obětovat. Jak vlastně poznali, že se jejich oběť tam nahoře líbila nebo nelíbila. O to ale přece nejde, jde o pointu.

Podstatné v tomhle podobenství je, že se zemědělec Kain na chovatele Ábela děsně našťval a navzdory Božím domluvám mladšího brácha zabil. Aby toho nebylo málo, ještě před Hospodinem hrůzný čin zatlouká, že prý tu není od toho, aby svého bratra hlídal.

Jenže kdyby býval chtěl, uslyšel by prolitou krev, jak křičí ze země k Bohu. Všimnul by si země, která tuhle krev musí vypít, uviděl by, jak je z hrůzného činu vyděšená. Už nechce mít s Kainem nic společného, nebude mu už dávat žádnou úrodu.

Rolníkovi Kainovi nezbyvá nic jiného, než opustit svou profesi a stát se nadosmrtní vandrákem a pobudou. Jenže co to? Vypadá to, že mu to ani nijak zvlášť nevadí!

„Můj zločin je větší, než je možno odčinit,“ říká Kain. Jako by tím chtěl říct: ok, stalo se, život jde dál, nemá smysl se k tomu vracet. Další negativum naší lidské nátury. Nedostatek sebereflexe. Říkejte si o mně, co chcete, já už holt jinej nebudu.

Dřív než Kain vyrazí do neznáma, stihne si ještě Hospodinu postěžovat, že ho teď jako psance s krví na ruce bude chtít každý sprovodit ze světa. Jak typické! Násilníci si pro sebe obvykle rádi nárokujejí vlídné zacházení.

A Hospodin, protože násilí z duše nesnáší, Kainovi vlídné zacházení garantuje. Ten, kdo by ho snad zabil, bude potrestán sedmeronásobně. Kain od Boha dostal něco na způsob výstražné tabulky s nápisem Nepovolaným vstup zakázán, které běžně vidáme například na staveništi. Ta jeho měla ovšem rovnou sedm vykřičníků.

A Kain odešel od tváře Hospodinovy a usadil se v zemi Nódu, pokračuje dnešní příběh. Nikdo se zatím nedopátral, kde tahle země byla, ostatně jak by mohl, jedná se přece o podobenství. Nód znamená v češtině něco jako Tulákov, Vandrákov nebo tak něco.

Zajímavé je, že původně měl Kain vandrovat celý život, ale on si řekl „to určitě!“ a prostě se usadil, jinak řečeno „civilizoval se“. Slovo civilizace totiž ve svém původním smyslu znamená „usadit se“.

Kain věděl, že mu země odepřela plodit úrodu, vyměnil proto profesi zahradníka za kariéru stavitele. Postavil první město, co kdy stálo. A když se řekne město, tak to znamená současně pořádné hradby proti nepříteli, a také vojáky, kteří hradby nejen stráží, ale podnikají výpady na jiná města.

Když se řekne město, pak to znamená víc lidí pohromadě, a také hromadění bohatství, moci a narůstání nerovnosti, která se dá udržovat, jak jinak, jedinec násilím.

No prostě Kainovi se v nové kariéře vedlo náramně dobře a nejinak tomu bylo i s jeho potomky. Civilizace se rozvíjela překotným tempem, Jábal vynalezl chov dobytka ve velkém, Júbal se našel v kultuře a pustil se do hraní na citaru a flétnu, no a Túbal zase přišel na to, jak obrábět měď a železo.

Z našeho dnešního pohledu všechno tohle samozřejmě vnímáme jako pokrok. Jenže ne všichni bibličtí vypravěči to tak vnímali. Spíš naopak. Civilizace se jim jevila jako hodně nebezpečná záležitost. Vnímali ji jako produkt Kainovského odchodu od tváře Hospodinovy, jako svým způsobem vzpouru proti Bohu.

Lidé se zabydleli, aby se už nepotřebovali na nikoho ohlížet, aby byli slavní a mocní protože nelitostní a násilní. Proto také dnešní podobenství uzavírá zmínka o jistém Lámechovi, který se před svými dvěma ženami chvástá, jak si nenechá nic líbit a jak v nějaké šarvátce za nějakou drobnou odřeninu jednoduše toho druhého zabil.

„Ha, ha, ha,“ chechtá se potměšile Lámech, „jestli Bůh Kainovi řekl, že potrestá toho, kdo ho zabije, sedmeronásobně, pak v mém případě bude muset toho, kdo mne sprovodí ze světa, potrestat sedmdesátkrát sedmkrát!“

Tady tohle starozákonní podobenství končí a my se ptáme, kde je ona očekávaná pointa. Pointa spočívá v odhalení toho, co je to vlastně civilizace.

Starí Izraelité měli opakovaně neblahé zkušenosti s mocnými veleříšemi, které se je snažily zbavit svobody, které je znásilňovaly, ničily a okrádaly o základní prostředky k životu. Zrádnost všech velkých civilizací, které se jinak rády tváří mírumilovně a pokrokově, spočívá v tom, že jsou postaveny na násilí a pocitu neomezené moci. Hrají si na bohy.

Naší civilizaci nevyjímaje. Zítra je Den země, příležitost, abychom si připomněli, jak ji zneužíváme a ničíme.

Proto starozákonní proroci raději než o velikášských úspěších na bitevním poli mluvili o právu a spravedlnosti. Ne násilí, ale soucit je klíčem k opravdovému lidství.

Proroci vyhlíželi krále, který si nebude muset dokazovat svou moc pokořováním a likvidací druhých. Věřili a předvíдали, že přijde jiná civilizace, civilizace pokoje, kdy každý bude mít vše potřebné k životu a vladaření už nebude považováno za výťah k bohatství a slávě, ale za službu druhým.

Právě na tuhle notu navazuje Jan ve své epištole, z níž jsme četli krátký úryvek. Zmiňuje Kaina, který byl z jeho pohledu z ďábla. Je to tak. Mnohé pozdější civilizace, všechny veleříše, co jich kdy bylo, se z pohledu těch slabších a znásilňovaných chovaly a chovají ďábelsky.

Jan to vidí naprosto ostře: „Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. Kdo nenávidí, je vrah.“ Aby to adresátům listu bylo naprosto jasné, zmiňuje se hned na to, co to ta láska vlastně je. Jako příklad uvádí Ježíše Krista. „Podle toho jsme poznali, co je láska, že on za nás položil život.“

Tady někde leží pointa celého velkého biblického příběhu. Svět potřebuje civilizovat. My všichni

musíme vyměnit Kainovskou civilizaci nadutosti a násilí za civilizaci lásky, která nemyslí pořád dokola na svou moc a slávu, ale dokáže se vcítit do postavení druhých.

Nejvyšší čas otevřít se civilizaci obětavé lásky. Naštěstí už víme, jak na to. Bůh udělal všechno pro to, abychom pointu pochopili.

PeČ

SPCH 20. 4. 2024

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)